

Opgave 1

a) Den Laplace transformerede af foldningsintegralet

$$f(t) = \int_0^t \tau \sin(t - \tau) d\tau = t * \sin t$$

er

$$F(s) = \mathcal{L}\{t\}\mathcal{L}\{\sin t\} = \frac{1}{s^2} \frac{1}{s^2 + 1} = \frac{1}{s^2} - \frac{1}{s^2 + 1}$$

og dermed

$$f(t) = \mathcal{L}^{-1}\{F(s)\} = \underline{t - \sin t}$$

og idet $\sin(\pi/2 - \tau) = \cos \tau$ fås for $t = \pi/2$

$$f(\pi/2) = \int_0^{\pi/2} \tau \cos \tau d\tau = \frac{\pi}{2} - 1 = \underline{0.57080}$$

b) Funktionen $g(\tau) = \tau \cos \tau$ med intervalopdelingen $h = 0.1\pi$, mellem $a = 0$ og $b = \pi/2$, er beskrevet ved følgende tabel [$g_j = g(\tau_j)$]:

j	τ_j	g_j
0	0	0
1	0.1π	0.29878
2	0.2π	0.50832
3	0.3π	0.55397
4	0.4π	0.38832
5	0.5π	0

Benyttes trapez-metoden fås:

$$\tilde{f}(\pi/2) = h \left[\frac{1}{2}g_0 + g_1 + g_2 + g_3 + g_4 + \frac{1}{2}g_5 \right] = 0.1\pi \cdot 1.74939 = \underline{0.54959}$$

Idet $g'(t) = \cos \tau - \tau \sin \tau$, og dermed $g'(0) = 1$ og $g'(\pi/2) = -\pi/2$, fås

$$\epsilon = -\frac{h^2}{12} [g'(b) - g'(a)] = -\frac{(0.1\pi)^2}{12} \left(-\frac{\pi}{2} - 1 \right) = \underline{0.02114}$$

Den relative forskel mellem den tilnærmede værdi af integralet

$$f(\pi/2) \simeq \tilde{f}(\pi/2) + \epsilon = \underline{0.57073}$$

og den korrekte værdi er af størrelsesordenen 10^{-4} .

Opgave 2

a) Der er 10 forskellige mulige udfald med lige stor sandsynlighed, dvs.:

$$f(x) = \frac{1}{\underline{10}} \quad \text{for } x = 0, 1, 2, \dots, 9$$

og 0 for alle andre x . Middelværdien svarende til denne frekvensfunktion er

$$\mu_x = \langle X \rangle = \sum_{x=0}^9 x f(x) = \underline{4.5}$$

og idet $\sum_{x=0}^9 x^2 = 285$ fås

$$\sigma_x^2 = \langle X^2 \rangle - \langle X \rangle^2 = \frac{285}{10} - 4.5^2 = 8.25 \quad \Rightarrow \quad \sigma_x = \underline{2.872}$$

Tælles antal udfald, hvor $y(n) = 0, y(n) = 1, \dots, y(n) = n$ og divideres med antallet af mulige udfald 10^n fås:

$$P(Y(1) \leq 1) = (1 + 1) \cdot 10^{-1} = \underline{0.2}$$

$$P(Y(2) \leq 2) = (1 + 2 + 3) \cdot 10^{-2} = \underline{0.06}$$

$$P(Y(3) \leq 3) = (1 + 3 + 6 + 10) \cdot 10^{-3} = \underline{0.02}$$

b) X_i er statistisk uafhængige, og ifølge teorem 1 og 3 i afsnit 23.8 (Kreyszig, 7. ed.) gælder derfor generelt

$$\mu_n = \sum_{i=1}^n \mu_x = n\mu_x = \underline{4.5n} \quad ; \quad \sigma_n^2 = \sum_{i=1}^n \sigma_x^2 = n\sigma_x^2 \quad \Rightarrow \quad \sigma_n = \underline{2.872\sqrt{n}}$$

Når $n \gg 1$ kan vi benytte "The central limit theorem" i afsnit 24.6, og dermed at fordelingen er normal med middelværdi μ_n og standardafvigelse σ_n eller

$$f_n(y) = \frac{1}{\sqrt{16.5n\pi}} \exp \left[-\frac{(y-4.5n)^2}{16.5n} \right]$$

At finde 95% konfidensintervallet svarer til at bestemme k således, at

$$P(\mu_n - k \leq Y(n) \leq \mu_n + k) = P\left(-\frac{k}{\sigma_n} \leq \frac{Y(n) - \mu_n}{\sigma_n} \leq \frac{k}{\sigma_n}\right) = 2\Phi\left(\frac{k}{\sigma_n}\right) - 1 = 0.95$$

og dermed, ifølge tabel A7-A8, at $k = 1.96\sigma_n$.

Når $n = 1000$ er $\mu_n = 4500$ og $k = 1.96\sqrt{8250} = 178$, og dermed bliver konfidensintervallet

$$\underline{\text{CONF}\{4322 \leq y(1000) \leq 4678\}}$$

Opgave 3

a) De kovariante basisvektorer er givet ved (19.50) eller (19.53) $\mathbf{e}_i = \frac{\partial \mathbf{r}}{\partial u^i}$

$$\mathbf{e}_1 = \frac{\partial \mathbf{r}}{\partial \theta} = a \begin{pmatrix} \cos \theta \cos \phi \\ \cos \theta \sin \phi \\ -\sin \theta \end{pmatrix} \quad ; \quad \mathbf{e}_2 = \frac{\partial \mathbf{r}}{\partial \phi} = a \begin{pmatrix} -\sin \theta \sin \phi \\ \sin \theta \cos \phi \\ 0 \end{pmatrix}$$

Heraf bestemmes den metriske tensors kovariante komponenter

$$\{g_{ij}\} = \{\mathbf{e}_i \cdot \mathbf{e}_j\} = \begin{pmatrix} a^2 & 0 \\ 0 & a^2 \sin^2 \theta \end{pmatrix}$$

Basisvektorerne skal opfylde ortonormeringsbetingelsen $\mathbf{e}_i \cdot \mathbf{e}^j = \delta_i^j$ og det ses uden videre at udtrykkene for $\mathbf{e}^1$ og $\mathbf{e}^2$ medfører at $\mathbf{e}^1 \cdot \mathbf{e}_2 = 0$ og $\mathbf{e}^2 \cdot \mathbf{e}_1 = 0$. Desuden gælder generelt at $g = |g_{ij}| = (\mathbf{e}_1 \cdot \mathbf{e}_1)(\mathbf{e}_2 \cdot \mathbf{e}_2) - (\mathbf{e}_1 \cdot \mathbf{e}_2)^2$ og dermed at $\mathbf{e}^1 \cdot \mathbf{e}_1 = 1$ og $\mathbf{e}^2 \cdot \mathbf{e}_2 = 1$. Det vil sige at alle fire relationer er opfyldt. De kontravariante basisvektorer er

$$\mathbf{e}^1 = \frac{\mathbf{e}_1}{a^2} = \frac{1}{a} \begin{pmatrix} \cos \theta \cos \phi \\ \cos \theta \sin \phi \\ -\sin \theta \end{pmatrix} \quad ; \quad \mathbf{e}^2 = \frac{\mathbf{e}_2}{a^2 \sin^2 \theta} = \frac{1}{a \sin \theta} \begin{pmatrix} -\sin \phi \\ \cos \phi \\ 0 \end{pmatrix}$$

b) De afledede af de kovariante basisvektorer er $\frac{\partial \mathbf{e}_1}{\partial u^1} = -a \begin{pmatrix} \sin \theta \cos \phi \\ \sin \theta \sin \phi \\ \cos \theta \end{pmatrix}$;

$$\frac{\partial \mathbf{e}_1}{\partial u^2} = \frac{\partial \mathbf{e}_2}{\partial u^1} = -a \begin{pmatrix} \cos \theta \sin \phi \\ -\cos \theta \cos \phi \\ 0 \end{pmatrix} \quad ; \quad \frac{\partial \mathbf{e}_2}{\partial u^2} = -a \begin{pmatrix} \sin \theta \cos \phi \\ \sin \theta \sin \phi \\ 0 \end{pmatrix}$$

Christoffel symbolerne af 2. art er defineret $\Gamma_{ij}^k = \left\{ \begin{matrix} k \\ ij \end{matrix} \right\} = \mathbf{e}^k \cdot \frac{\partial \mathbf{e}_i}{\partial u^j}$ og

$$\left\{ \begin{matrix} 1 \\ 22 \end{matrix} \right\} = \underline{-\sin \theta \cos \theta} \quad ; \quad \left\{ \begin{matrix} 2 \\ 12 \end{matrix} \right\} = \left\{ \begin{matrix} 2 \\ 21 \end{matrix} \right\} = \underline{\cot \theta}$$

mens de resterende fem komponenter er 0.

En direkte udregning viser at

$$R_{11} = \frac{\partial}{\partial \theta} \left\{ \begin{matrix} 2 \\ 12 \end{matrix} \right\} - 0 + \left\{ \begin{matrix} 2 \\ 21 \end{matrix} \right\} \left\{ \begin{matrix} 2 \\ 21 \end{matrix} \right\} - 0 = \frac{\partial \cot \theta}{\partial \theta} + \cot^2 \theta = -1$$

og idet $g^{11} = 1/g_{11}$ og $g^{22} = 1/g_{22}$ fås

$$R = g^{ij} R_{ij} = \frac{1}{a^2} R_{11} + \frac{1}{a^2 \sin^2 \theta} R_{22} = \underline{\underline{-\frac{2}{a^2}}}$$

Opgave 4

a) Ordenen af en r -cyklus er r og dermed fås

Orden 1: $\underline{e}$ Orden 2: $\underline{m, c, d, f, C, D, F}$ Orden 3: $\underline{a, b}$ Orden 6: $\underline{A, B}$.

Det sidste resultat følger af at f.eks. $A \rightarrow (45)(123)$ afbildes i et produkt af en transposition og en tricyklus med det fælles mindste multiplum 6.

De inverse elementer til 1. og 2. ordens elementerne $\{e, m, c, d, f, C, D, F\}$ er elementet selv, mens $a^{-1} = \underline{b}$, $b^{-1} = \underline{a}$, $A^{-1} = \underline{B}$ og $B^{-1} = \underline{A}$.

m kommuterer pr. definition med alle elementer $g_3 \in D_3$. Dette følger også af at m 's billedelement (45) ikke har noget ciffer fælles med cyklerne i S_3 . Da $mg_3 = g_3m$ betyder dette at m også kommuterer med alle de resterende elementer mD_3 i G idet $m(mg_3) = m(g_3m) = (mg_3)m$.

Benyttes dette resultat samt udnyttes opstillingen af D_3 's (eller S_3 's) konjugationsklasser givet i eksempel (4.5) på side 10 i noterne, fås at

$$\begin{aligned} K_e &= \underline{\{e\}} & ; & & K_a &= \underline{\{a, b\}} & ; & & K_c &= \underline{\{c, d, f\}} \\ K_m &= \underline{\{m\}} & ; & & K_A &= \underline{\{A, B\}} & ; & & K_C &= \underline{\{C, D, F\}} \end{aligned}$$

b) Antallet af ikke-ækvivalente irreducible repræsentationer = antallet af konjugationsklasser = 6.

Repræsentationernes grader n_1 - n_6 bestemmes af $n_1^2 + n_2^2 + n_3^2 + n_4^2 + n_5^2 + n_6^2 = r = 12$, som har løsningen $n_1 = n_2 = n_3 = n_4 = \underline{1}$ og $n_5 = n_6 = \underline{2}$.

Der er fire éndimensionale irreducible repræsentationer og denne del af karaktertavlen er:

	K_e	$2K_a$	$3K_c$	K_m	$2K_A$	$3K_C$
A_1	1	1	1	1	1	1
A_2	1	1	1	-1	-1	-1
A_3	1	1	-1	1	1	-1
A_4	1	1	-1	-1	-1	1

Kommentarer til karaktertavlen:

- 1) $\chi(e) = n_i = 1$.
- 2) Alle konjugationsklasser indeholder både et element og dets inverse $\Rightarrow$ alle karakterer er reelle, og i de éndimensionale tilfælde er $\chi = \pm 1$.
- 3) Elementerne i K_a er af 3. orden og dermed er eneste mulighed $\chi(K_a) = +1$.
- 4) Ortogonalitet af rækkerne fastlægger nu et entydigt sæt for valg af fortegn.

Produktet af de to undergrupper $\{e, a, b\}$ og $\{e, c\}$ frembringer gruppen D_3 idet $\{e, a, b\}\{e, c\} = \{e, a, b, c, ac, bc\} = D_3$, da $ac = d$ og $bc = f$ [idet $(123)(23) = (13)$ og $(132)(23) = (12)$]. Undergruppen $\{e, a, b\}$ er invariant men det er $\{e, c\}$ ikke, idet den kun indeholder en del af konjugationsklassen K_c . Dermed opfylder de to undergrupper ikke alle de krav (8.2) de skal for at D_3 er isomorf med det direkte produkt af de to grupper.